

Mål- och resursplan 2025 med planår 2026 och 2027

Dokumenttyp Mål- och resursplan	Diarienummer KS 2024/717	Datum för beslut 2024-10-28	Version 1
Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Dokumentansvarig Ledningsstaben	Ansvarig för uppföljning Verksamhetsutvecklare	Reviderad -
Dokumentet gäller 2025-12-31		Granskad av -	Aktualiserad -
Dokumentet gäller för Hela kommunkoncernen			

Innehållsförteckning

1	Majoritetens inledning.....	3
1.1	Kramforsbon	4
1.2	Barn och unga	4
1.3	Jämställdhet.....	5
1.4	Företagsklimat	5
1.5	Hållbarhet	6
1.6	Medarbetare.....	6
1.7	Ekonomi och effektivitet.....	6
2	Mål och nyckeltal	7
2.1	Kommunövergripande mål	8
2.2	Nyckeltal	9
2.3	God ekonomisk hushållning.....	9
3	Kommunen i sammandrag	10
4	Kommunens ekonomi	12
4.1	Ekonomiska förutsättningar och förväntad utveckling.....	12
4.1.1	Kommunen	12
4.2	Redogörelse för koncernbolagens ekonomi	13
4.2.1	Krambo AB.....	13
4.2.2	Kramfast AB	14
4.2.3	Kramfors Mediateknik AB.....	15
4.2.4	Kramfors kommuns pensionsstiftelse	15
4.2.5	Höga Kusten Airport AB	16
4.2.6	Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen	16
4.3	Finansiell analys av budget	17
4.4	Resultatbudget	22
4.5	Balansbudget	22
4.6	Kassaflödesanalys	23
4.7	Driftsredovisning	24
5	Investeringar	25
5.1	Översikt över investeringsbehov och budget 2025-2027	26
5.2	Produktionsnämnden	27
5.3	Kommunstyrelsen	27
5.4	Välfärdsnämnden	27
5.5	Bildningsnämnden	28

1 Majoritetens inledning

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill se ett Kramfors där vi tillsammans skapar förutsättningar för alla våra invånare, flickor och pojkar, kvinnor och män, såväl som människor med annan könsidentitet, att leva ett gott och rättvist liv. Kramfors ska vara en trygg kommun där du tillåts få vara den du vill och älska den du vill utan att känna rädsla eller oro.

Kommunens framtid – våra barn och unga – ska få en bra start i livet. Det ska finnas en attraktiv skola för alla, där barnen och ungdomarna mår bra, känner delaktighet, har inflytande och uppmuntras att växa som individer. Våra äldre ska få det stöd och den omsorg de har rätt till för att må bra, känna sig trygga och vara självständiga. Vi vill att besöksnäringen ska fortsätta blomstra och vi ska ta tillvara på den framåtanda som finns hos förenings- och näringsliv samt hos eldsjälar. I Kramfors ska det finnas förutsättningar för ett livskraftigt näringsliv och kommunens näringslivsklimat ska bidra till att företag tillåts växa och att etableringar sker. Våra invånare ska få växa upp och leva i ett samhälle som genomsyras av hållbar, jämlik och jämställd utveckling. Vår kommun behöver goda och hållbara kommunikationer så att förutsättningar skapas för att stad, tätort, landsbygd och skärgård samverkar och kompletterar varandra.

Vi kan se tillbaka på utmanande år för såväl kommunen som organisationen och en framåtspaning visar på fortsatt tuffa tider ekonomiskt, i omvärldsläget och i vårt samhälle. Minskade medel från regeringen till landets kommuner och höga kostnader efter inflationen fortsätter slå hårt på framförallt de mest utsatta i samhället.

Vi tror starkt på att samarbeta inom den kommunala politiken och vi måste nu kraftsamla för att hitta gemensamma lösningar framåt utan att göra avsteg från solidariteten med de svaga i vårt samhälle. Våra nämnder har en utmanande och tuff resa att göra för att kunna bibehålla en kvalitativ välfärd, fortsätta utveckla verksamheterna och samtidigt leverera en ekonomi i balans. Nämnderna bibehåller i grunden sina ramar och ges utöver det tillskott för vissa kostnadsökningar. Det kommer trots det krävas effektiviseringar och anpassningar av verksamhet. Vi vill värna utsatta grupper och särskild hänsyn ska tas till dessa när anpassningar av verksamhet blir nödvändiga. Utifrån de förutsättningar vi har så prioriterar den här planen vårt kärnuppdrag, som är en vård, skola och omsorg fri från kommersiella intressen, men som även sätter fortsatt fokus på specifika utvecklingsområden för Kramfors kommun.

Tillsammans har vi mod att skapa livskraft - i hela vår kommun!

1.1 Kramforsbon

Kommunens invånare, elever, brukare, företagare m.fl. benämner vi gärna som Kramforsbon. Ett samhälle är summan av de som är med och bygger det och vårt fokus är givetvis på att skapa bra välfärd och ha hög kvalitet i alla våra verksamheter. Vi arbetar ständigt med frågorna:

- Vad skapar värde?
- Hur ser våra intressenter på oss och vår verksamhet?
- Har vi invånarnas fokus och bra kvalitet i våra verksamheter med ett gott bemötande och service?

Det finns just nu fyra politiskt särskilt prioriterade områden och de beskrivs under egna rubriker nedan men givetvis är till exempel stöd och omsorg alltid prioriterat och målbilden är att våra äldre får det stöd de har rätt till. I Kramfors kommun finns en attraktiv omsorg för alla. Våra äldre mår bra, känner sig trygga, delaktiga och självständiga. Just nu ökar andelen äldre i kommunen och med det behovet av stöd och omsorg. Vi behöver därför som kommun vara proaktiv och ta höjd för den utvecklingen. Vi vill säkerställa fortsatt utveckling av äldreomsorgen genom förändrade arbetsätt, smart användning av välfärdsteknik och kompetenshöjning hos våra medarbetare.

I perspektivet inryms även områden som utveckling, teknik och samhällsplanering och genom engagemang och delaktighet skapar vi en trygg, nära och inspirerande livsmiljö. Vi fortsätter prioritera ortsutveckling och stöd till föreningslivet m.m., för det är genom samverkan vi bygger framtidstro.

Utvecklingsuppdrag

För att fortsätta bibehålla en äldreomsorg i framkant satsar vi fyra miljoner kronor till omställning och utveckling.

Välfärdsnämnden ska arbeta med uppdraget.

Vi vill skapa utemiljöer som gör det enklare för barn, unga, vuxna och äldre att mötas och det ska finns attraktiva mötesplatser i hela vår vidsträckta kommun. Vi satsar därför i år medel på utveckling av torget i Nordingrå.

Produktionsnämnden ska arbeta med uppdraget.

1.2 Barn och unga

Barn och unga ska få en bra start i livet. Vi ska tillhandahålla en attraktiv skola för alla där barnen och ungdomarna ges förutsättningar att må bra, känna delaktighet, ha inflytande och växa som individer. Tillsammans ska vi sträva efter att Kramfors kommuns barn och unga får en trygg uppväxt, god utbildning och möjligheter till en meningsfull fritid.

Att det finns elever som har uppemot 80 procents frånvaro på grundskolan är inte acceptabelt. Inte heller att antalet elever som inte klarar betygen ökar och därmed inte blir behöriga till gymnasiet. Ett krafttag måste göras! Närvaron i skolan är en av de viktigaste faktorerna för elevernas framgång, både kunskapsmässigt och socialt.

Utvecklingsuppdrag

Vi vill att bildningsnämnden intensifierar sitt kvalitetsarbete i grundskolan och avsätter därför medel för att påskynda arbetet så att vi tillsammans kan skapa en skolmiljö där varje elev känner sig trygg och motiverad att delta.

Bildningsnämnden ska arbeta med uppdraget.

För att både kunna prestera och må bra är det viktigt att både elever och lärare har en god arbetsmiljö. Vi fortsätter vår satsning och avsätter tre miljoner kronor till Kramfast för åtgärder i grundskolan för en bättre arbetsmiljö för elever och medarbetare på Ullångersskolan.

Bildningsnämnden och Kramfast ska arbeta med uppdraget.

1.3 Jämställdhet

Vi ska vara förebilder för ett jämställt, rättvist och hållbart samhälle som sprider livskraft, framtidstro och optimism som andra vill ta del av. I Kramfors kommun ska kvinnor och män ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet. Vi vill att Kramfors kommuns varumärke ska vara naturligt kopplat till höga ambitioner och framgångsrika resultat när det gäller arbetet med ett rättvist och jämställt samhälle. De tjänster, den service, det bemötande och den myndighetsutövning som kommunen tillhandahåller och som kommunens invånare har rätt till ska vara likvärdig oavsett kön. För att kommunens jämställdhetsarbete ska bli personoberoende och ske naturligt i det vardagliga arbetet måste kommunens arbete med jämställdhetsintegrering befästas tydligare i samtliga nämnder och bolag.

Kommunstyrelsen samordnar arbetet.

1.4 Företagsklimat

Framgångsrika företag är en del av grunden för vår välfärd. Inte minst för att de skapar viktiga sysselsättningstillfällen och bidrar med skattemedel till vård, skola och omsorg. Kommunens näringslivsarbete är beroende av att hela kommunkoncernen levererar förutsättningar för ett bra företagsklimat och en ökad tillväxt i kommunen. Det behöver därför finnas ett väl fungerande internt samspel och ständiga förbättringar av de processer som företagare och invånare berörs av. Våra prioriterade fokusområden är myndighetsutövning, upphandling, företagservice och kompetensförsörjning. Ledande politiker och tjänstepersoner ska vara

tillgängliga och handlingskraftiga. Vi för en nära dialog med företagen där vi är intresserade, lyhörda och eftersträvar samsyn. Vi lyssnar in företagares behov, vägleder och handlägger ärenden smidigt och professionellt. Vårt nära samarbete med företagare gör att vi tillsammans förbättrar näringslivets förutsättningar.

Kommunstyrelsen samordnar arbetet.

1.5 Hållbarhet

Ett ekologisk hållbart samhälle är grunden för utveckling och välstånd. Hållbarhetsarbetet har bäring inom många områden såsom exempelvis beredskap, en attraktiv arbetsgivare och stärkt lokal ekonomi. Kramfors kommun är kommunens största arbetsgivare och vi är en viktig förebild i lokalsamhället. Det kommunen gör influerar invånare, organisationer och det lokala näringslivet.

Våra strategiska områden för att göra kommunens verksamheter mer hållbara är fortsatt omställning av fordonsflottan till fossiloberoende, ökad energieffektivisering, minskad kemikalieanvändning, upphandla mer lokalt och hållbart producerade livsmedel samt att tydligt integrera perspektivet vid beslutsfattande.

Kommunstyrelsen samordnar arbetet.

1.6 Medarbetare

Kramfors kommun är Kramfors största arbetsgivare och har ansvar för att skapa välfärd och ett fungerande samhälle för olika grupper av kvinnor och män, flickor och pojkar som bor och vistas i kommunen.

Kramfors kommun ska arbeta aktivt med att uppfattas som en attraktiv arbetsplats på en föränderlig arbetsmarknad med konkurrens om medarbetarna. Våra strategiska områden för att stärka kommunen som arbetsgivare är att säkra välfärdens kompetensförsörjning, vara en jämställd arbetsgivare med jämställda arbetsplatser samt främja en god arbetsmiljö med fokus på friskfaktorer.

Utvecklingsuppdrag

Som ett led i arbetet mot att främja en god arbetsmiljö satsar vi på fria arbetsskor till medarbetare inom förskolan.

Bildningsnämnden ska arbeta med uppdraget.

1.7 Ekonomi och effektivitet

Vi måste nu fokusera på att hitta gemensamma lösningar, både inom kommunen och med externa samarbetspartners, utan att kompromissa med vårt stöd till de mest utsatta i samhället. Våra nämnder står inför stora omställningar och tuffa utmaningar samtidigt som de förväntas leverera en

god välfärd. Nämnderna ska fortsätta utveckla och effektivisera verksamheten och samtidigt nå en ekonomi i balans. Digitaliseringens möjligheter ska tas till vara och strategin är att aktivt medverka i de initiativ som SKR tar inom ramen för det s.k. Kommungemensamt handslag för välfärdsutveckling genom digitalisering.

Nämndernas ramar kvarstår, men de får viss kompensation för ökade kostnader inom områden som t.ex. kost, hyra och IT.

Utvecklingsuppdrag – Analys och omställning

De två stora nämnderna har arbetat med handlings- eller åtgärdsplaner under flera år och den bedömning som görs är att arbetet är för svårt och går för sakta. Genomgripande förändringar av arbetssätt kommer inte till stånd, i vart fall inte i tillräckligt hög grad. De stödfunktioner som finns är i princip dimensionerade för att styra och stödja en verksamhet i någorlunda balans och de stora underskott som finns gör att nuvarande upplägg och arbetssätt inte är tillräckligt. Förvaltningscheferna för bildnings- och välfärdförvaltningen som är de tjänstepersoner som har det största ansvaret för omställningsarbetet har inte tillräckliga resurser för vare sig analys eller förändringsledning.

Kommunstyrelsen har dessutom stärkt och utvecklat sin uppsikt över nämnder och bolag men även denna process har visat sig otillräcklig.

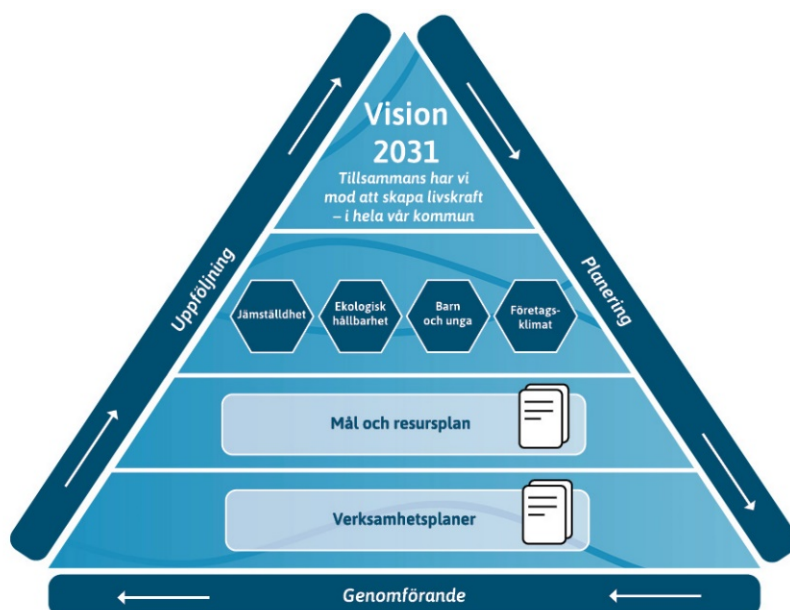
Utifrån ovanstående problembild avsätts tre miljoner per år, i första hand 2025 och 2026, för att skapa en arbetsgrupp som tar ett helhetsgrepp om kommunens arbete med åtgärds- och handlingsplaner. Gruppen ska ha analysförmåga men även arbeta med konkreta förslag till förändringar. De två stora nämndernas verksamhet prioriteras men uppdraget gäller hela kommunen. Satsningen är ett komplement till nuvarande arbetssätt, vilket inte förändrar nämndens ansvar för en ekonomi i balans. Arbetet med åtgärdsplaner ska fullföljas och utvecklas för att möta den budgetavvikelse som finns i respektive nämnd. Fokus ska vara på att genomföra antagna åtgärder och arbeta in nya åtgärder om behov finns under åren 2025-2027.

Kommunstyrelsen ska arbeta med uppdraget och samordna omställningsarbetet.

2 Mål och nyckeltal

Mål- och resursplan 2025 tar sin utgångspunkt i sju kommunövergripande mål för mandatperioden. Den modell för mål- och resultatstyrning som Kramfors kommun tillämpar innehåller en kedja från vision och mål till konkreta aktiviteter och nyckeltal.

Figur 1- styrmodell

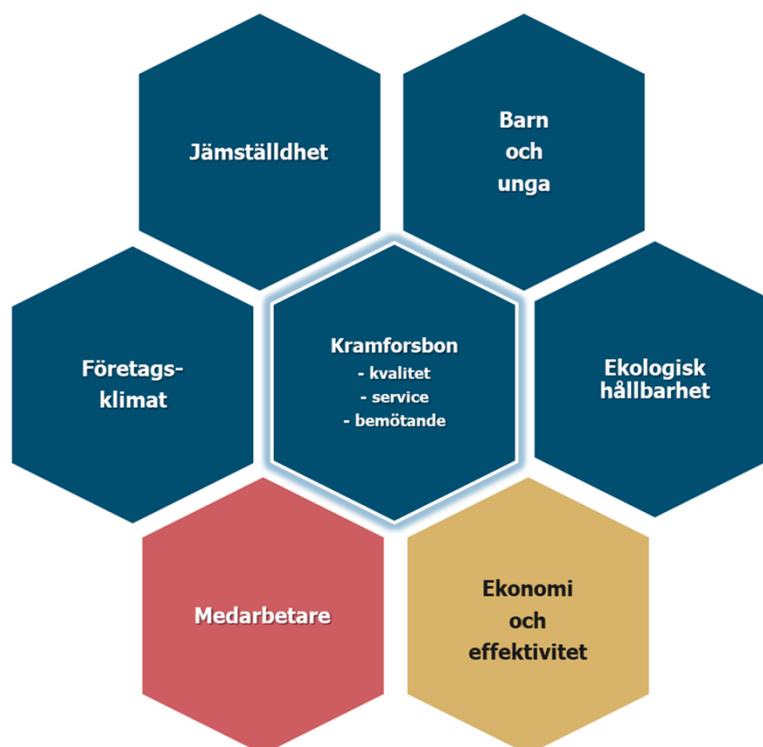
2.1 Kommunövergripande mål

De sju kommunövergripande målen fastställdes av kommunfullmäktige under hösten 2023 de är fördelade på tre perspektiv: *Kramforsbon*, *medarbetare* och *ekonomi & effektivitet*.

Fem av målen är kopplat till perspektiv *Kramforsbon* och ett mål vardera är kopplat till perspektiven *medarbetare* och *ekonomi*. Fyra av målen kopplade till perspektiv *Kramforsbon* utgår ifrån de politiskt prioriterade områdena *jämställdhet*, *barn och unga*, *företagsklimat* och *ekologisk hållbarhet*.

Figur 2 – Prioriterade områden

Med utgångspunkt från kommunens vision och de sju kommunövergripande målen ska styrelsen och nämnderna innan 2024 års utgång fastställa verksamhetsspecifika, jämställdhetsintegrerade och uppföljningsbara uppdrag och nyckeltal i en verksamhetsplan för 2025.

De helägda bolagen i kommunhuskoncernen utgår från de kommunövergripande målen vid planering av sin verksamhet och tar, i likhet med nämnderna, fram egna jämställdhetsintegrerade uppdrag och nyckeltal till dessa.

Perspektiv Kramforsbon

1. I Kramfors kommun har kvinnor och män samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet.
2. I Kramfors kommun får barn och unga en trygg uppväxt, god utbildning och möjligheter till en meningsfull fritid.
3. Kramfors kommun har Västernorrlands bästa företagsklimat 2025.
4. Kramfors kommuns invånare har inflytande och erbjuds god service av hög kvalitet med ett gott bemötande.
5. Kramfors kommun är en klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun.

Perspektiv medarbetare

6. Kramfors kommun är en attraktiv arbetsgivare med delaktiga och professionella medarbetare och ledare.

Perspektiv ekonomi

7. Kramfors kommun har en god verksamhet med effektiva processer och en ekonomi i balans.

2.2 Nyckeltal

Kopplat till de kommunövergripande målen har ett antal nyckeltal tagits fram. De utgör, tillsammans med en kvalitativ bedömning av genomförda uppdrag, aktiviteter och åtgärder, grund för kommunens bedömning av god ekonomisk hushållning. Nyckeltalen framtagna med en målsättning om önskad riktning av utfallet på nyckeltalet. Exempelvis om resultatet ska öka, minska eller bibehålls på respektive nyckeltal.

Nyckeltalen redovisas i bilaga *Nyckeltal och målnivåer till mål- och resursplan 2025*.

Nyckeltalen för 2025 är detsamma som för 2024, med undantag för att nyckeltalet som avser soliditet inte följs på koncernnivå utan på kommun.

2.3 God ekonomisk hushållning

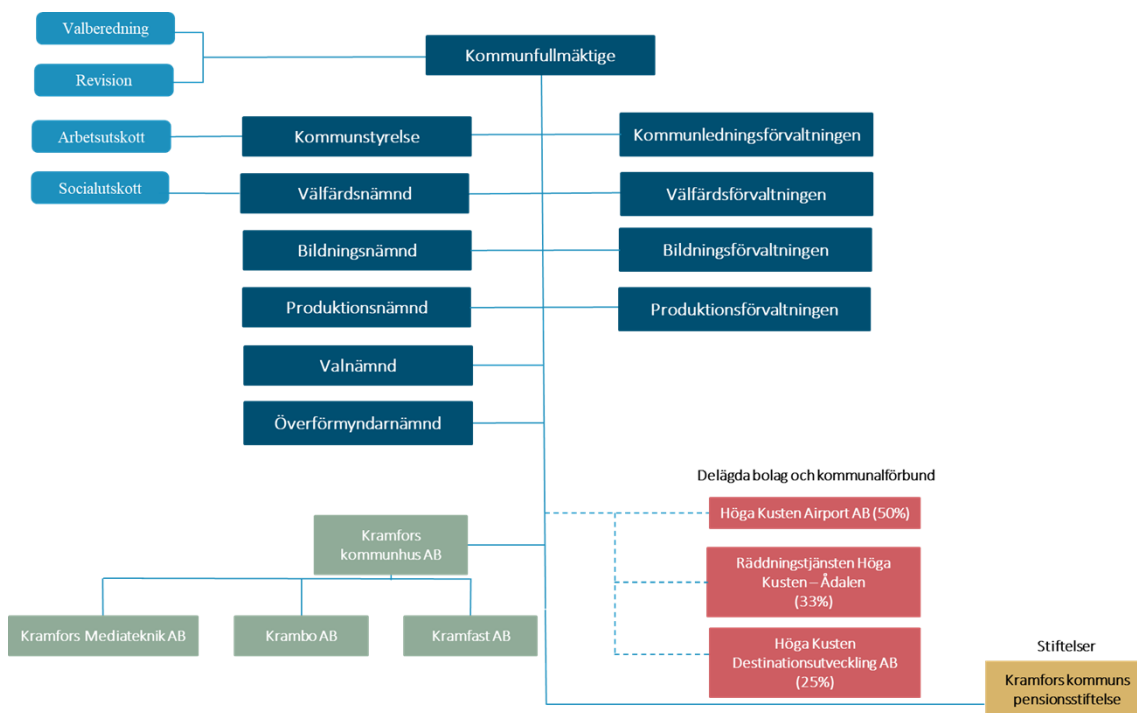
Begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. Vad avser verksamhetsperspektivet handlar det om att verksamheten ska bedrivas på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt där det finns ett samband mellan resurser, prestationer, resultat och effekter som går att följa upp. Ur det finansiella perspektivet betyder god ekonomisk hushållning att varje generation ska bära sina egna kostnader för den konsumtion som nyttjas.

Kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning definieras av nyckeltalen *soliditet kommun (%)* och *årets resultat som andel av skatter och generella statsbidrag (%)* kopplade till mål 7; *Kramfors kommun har en god verksamhet med effektiva processer och en ekonomi i balans*.

För att kommunen ska bedömas ha god ekonomisk hushållning ska de finansiella nyckeltalen uppnås och hälften av de kommunövergripande målen ska vara uppfyllda. Ett mål bedöms utifrån nyckeltalens utfall samt styrelsen och nämndernas uppföljningar.

3 Kommunen i sammandrag

Figur 3 – Organisationsskiss

Den samlade kommunala verksamheten bedrivs i kommunens nämnds- och förvaltningsorganisation och i de kommunala bolagen Krambo AB, Kramfast AB och Kramfors Mediateknik AB. Kramfors Kommunhus AB fungerar som moderbolag till dessa. Därutöver har Kramfors kommun ett gemensamt ägande av två bolag tillsammans med andra kommuner. Höga Kusten Airport AB ägs gemensamt av Kramfors och Sollefteå.

Tillsammans med Härnösand, Sollefteå och Örnsköldsviks kommuner äger Kramfors kommun också bolaget Höga Kusten Destinationsutveckling AB. Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen är ett kommunalförbund som ägs av Kramfors, Härnösand och Sollefteås kommuner.

Finansförvaltningen är ett organ som inte finns med i ovanstående organisationsskiss. I den finns kostnader och intäkter som rör övergripande kostnader exempelvis lönereserv och pensionskostnader. Pensionskostnaderna belastar förvaltningarna via det interna PO-pålägget. I finansförvaltningen finns den gemensamma finansieringen såsom skatteintäkter och statsbidrag. Dessa fördelas ut via budgetram till nämnderna inför nya budgetåret. Finansiella kostnader och intäkter redovisas även på finansförvaltningen.

Tabell 1: 5 år i sammandrag:

	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Allmänt					
Antal invånare per 31/12	17 631	17 432	17 246	17 072	16 908
Kommunalskatt	23,14	23,14	23,14	23,14	23,14

Regionskatt	11,29	11,29	11,29	11,29	11,29
Resultat					
Skatteintäkter, generella statsbidrag, mnkr	1 448,2	1 436,6	1 482,7	1 517,4	1 547,0
Verksamhetens nettokostnader, mnkr	-1 469,0	-1 489,4	-1 450,7	-1 502,5	-1 539,4
Årets resultat, mnkr	-26,5	-63,3	27,0	13,2	3,7
Balans per 31/12					
Nettoinvesteringar, mnkr	95,8	84,6	65,0	85,9	97,7
Låneskuld, mnkr	41,7	80,0	80,0	80,0	80,0
Likvida medel, mnkr	189,6	201,7	145,1	112,4	66,7
Pensionsåtagande intjänat före 1998, mnkr	441,3	441,5	424,3	401,5	383,7

Tabell 2: Fördelning av budget 2025

	tkr	Procent
Välfärdsnämnden	595 708	41%
Bildningsnämnden	509 711	35%
Produktionsnämnden	36 171	2%
Överförmyndarnämnden	3 663	0%
Revisionsnämnden	1 610	0%
Kommunstyrelsen	228 286	16%
Finansförvaltning	75 537	5%
Summa	1 450 686	100%

4 Kommunens ekonomi

4.1 Ekonomiska förutsättningar och förväntad utveckling

Det är en återhämtning i sikte, men det går långsamt.

Bedömningen från Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, är att lågkonjunkturen har nått sin botten. Framåtblickande indikatorer visar stigande optimism bland de svenska hushållen och en alltmer expansiv ekonomisk politik bidrar. Riksbanken har sänkt styrräntan tre gånger i år och signalerar fler sänkningar både i år och nästa. KPIF-inflationen har sedan juni i år legat under 2 procent vilket är Riksbankens inflationsmål.

Hushållens konsumtion förväntas öka till vintern, drivet av högre reallöner, en ökning av de disponibla inkomsterna efter skatt och ränteutgifter, samt groende framtidstro. Återhämtningen i Europa väntas gå trögt och tillväxten kommer senare än i Sverige. Sammantaget blir den svenska tillväxten svag i år. Trots klart starkare tillväxt kommande två år dröjer det innan ekonomin helt har lämnat lågkonjunkturen bakom sig.

En högre BNP-tillväxt bidrar gradvis till en allt starkare arbetsmarknad, men förstärkningen blir relativt utdragen. Den högre BNP-tillväxten bedöms först lyfta produktiviteten, därefter medelarbetstiden via högre antal arbetade timmar. Det dröjer därför innan återhämtningen också ger avtryck i ett stigande antal sysselsatta. Därför antas en nedgång av andelen arbetslösa ske först i slutet av 2025. Löneutvecklingen ligger även i år på en högre takt jämfört med de senaste åren, vilket dock fram till i våras motsvarat reallönesänkningar i drygt två års tid, innan den växlar ned något nästa år.

I år ökar skatteunderlaget svagt, med endast 3,7 procent, men nästa år växlar ökningstakten upp. Under 2024 ökar antalet arbetade timmar svagt med följd att även skatteunderlagets ökningstakt bromsar in. Återhämtningen av skatteunderlagstillväxten samt nedväxlingen av inflationen innebär att kommunsektorns köpkraft årligen beräknas öka framöver, efter två år av nedgång. Speciellt stark blir den reala uppgången 2025.

Förutom att priser stiger långsammare faller pensionskostnaderna då, en stor kontrast mot de stora ökningarna föregående år. Den viktigaste faktorn är prisbasbeloppet och hur det slår på värderingen av sektorns pensionsskuld. Detta ger generellt en positiv inverkan på kommuners och regioners resultat 2025.

4.1.1 Kommunen

Budget och plan för åren 2025-2027 visar på en liten ljusning men med sviter av två ekonomiskt svåra år. En extremt hög kostnadsökning de senaste åren gör att det är ett betydande underskott och en underfinansiering av verksamheterna i kommunen. Det beror bland annat på höga pensionskostnader samt skatteintäkter och statsbidrag som inte har ökat i samma takt som nettokostnaderna. En tredjedel av kostnadsökningen har finansierats av skatter och statsbidrag. Dock har kommunen byggt upp en resultatutjämningsreserv under de goda åren som mildrar intäktstappet men inte fullt ut. Avsatta pengar i kommunens pensionsstiftelse har också delvis täckt upp för pensionsökningarna genom gottgörelse under 2024. 2025 är det en uppgång i ekonomin med ökade skatteintäkter och statsbidrag samt nedgång av pensionskostnader. En gottgörelse från pensionsstiftelsen gör det möjligt att ställa om och fortsätta anpassa verksamheterna till den ekonomiska ramen. Svårigheten är att nuvarande underskott i nämnderna är stora och den resan kräver både tålamod och mod. Åren 2026 och 2027 är resultatet på en låg nivå vilket gör att anpassningar och effektiviseringar har stor betydelse för en ekonomi i balans åren därpå. Ingen gottgörelse från pensionsstiftelsen har planerats för 2026 och 2027. För att nå det finansiella målet, ett resultat på 2% av skatteintäkter och statsbidrag, behöver kostnaderna fortsätta att minska och anpassas till kommunens demografi.

I beräkningen av budget 2025 ingår:

- Minskning av befolkningen med 1 % vilket påverkar skatteintäkter och statsbidrag med 13 mnkr jämfört om befolkningen är oförändrad.
- Lönereserven är beräknad till 3,5 %.
- Gottgörelse från pensionsstiftelsen på 25 mnkr inklusive löneskatt.
- Nämnderna kompenseras för kostnadsökningar med 24,5 mnkr, ökning med 1,8 % från år 2024.

Nämnderna kompenseras inte fullt ut för kostnadsökningar i verksamheten. Det får som effekt att nämnderna behöver fortsätta arbetet med omställning, effektivisering och prioritering under 2025. Arbetet försvåras av att åtgärdsplaner under innevarande år inte har fått full effekt enligt den senaste prognosen samt att nya kostnader uppkommer som inte är budgeterat.

Investeringar under budgetåren 2025-2027 är beräknade till 248,6 mnkr. I budgeten finns Ådalshallen med som projekt på 50 mnkr. Utrymmet är beräknat till 175 mnkr, vilket beror på att kommunen inte har tillräckligt högt resultat för att hålla upp nivån. Senaste treårsperioden har investeringarna varit på 203 mnkr.

4.2 Redogörelse för koncernbolagens ekonomi

4.2.1 Krambo AB

Bolaget bedriver förvaltning och uthyrning av egna fastigheter. Totalt förvaltar bolaget ca 1 800 bostäder samt ca 150 lokaler, totalt ca 150 000 kvm varav ca 120 000 kvm utgör bostäder.

Ändamålet med bolagets verksamhet är att i allmännyttigt syfte och med iakttagande av kommunallagens lokaliseringsprincip främja bostadsförsörjningen i Kramfors kommun och erbjuda hyresgästerna möjlighet till boinflytande och inflytande i bolaget. Verksamheten ska bedrivas enligt affärsmässiga principer.

Bolaget konsolideras med 100 %.

Tabell 3: Resultat före bokslutsdispositioner och skatt (tkr) Krambo AB

Bokslut '23	Augustiprognos '24	Budget '24
-731 tkr	835 tkr	2 509 tkr

Bolaget följer samma struktur för perspektiv och mål som Kramfors kommun och styrelsen har beslutat om nedanstående nyckeltal för att följa upp målen.

Tabell 4: Nyckeltal Krambo AB

Nyckeltal	Mål	Målsättning	2024-08-31	2023-12-31	2022-12-31
Lönekartläggning	1	Lika lön för lika arbete	Genomförd	Genomförd	Genomförd
Sjuktal könsfördelat	1	Minska skillnaderna	Kvinnor 7,7 % Män 5,0 %	Kvinnor 7,3 % Män 4,9 %	Kvinnor 7,4 % Män 2,8 %
Kundnöjdhet privata lokalhyresgäster	3	Öka kundnöjdheten	Mäts årligen	SI 73,3 % PI 66,2 %	70

				Profil 71,2 % Valuta hyra 81,5 % Attraktivitet 85,1 %	
Kundnöjdhet bostadshyresgäster	4	Öka kundnöjdheten	Mäts årligen	85 %	80 %
Energiåtgång	5	Minska energiåtgången 30 %	Mäts årligen	Förbrukning: 22 832 MWh Kvar att spara: 3 287 MWh	Förbrukning: 23 499 MWh Kvar att spara: 3 954 MWh
Fossila bränslen	5	0 kg fossila utsläpp CO ² 2023	Mäts årligen	Årsutsläpp: 195 ton CO ²	Årsutsläpp: 122 ton CO ²
Ledarskapsindex	6	> 75	74	67	67
Nöjd medarbetare	6	> 75	66	60	64
Total sjukfrånvaro	6	< 4,0 %	6,4 %	6,2 %	5,2 %
Soliditet	7	15-20 %	Mäts årligen	16,4 %	16,2 %
Resultat	7	Avkastning 2,0 % samt kommunens internränta (1,5 %) på eget kapital	Mäts årligen	-0,6 %	13,7 %
Överskottsgrad inkl. central administration	7	30 %	20 %	21 %	27 %

4.2.2 Kramfast AB

Bolaget bedriver förvaltning och uthyrning av egna samt förvaltade fastigheter ägda av kommunen. Totalt förvaltar bolaget ca 50 bostäder samt ca 150 lokaler, totalt ca 120 000 kvm, varav majoriteten avser kommunens verksamhetslokaler.

Bolaget ska med iakttagande av lokaliseringsprincipen bedriva effektiv fastighetsförvaltning för att främja tillgången på ändamålsenliga lokaler för både den offentliga verksamheten och den privata näringsverksamheten i kommunen.

Bolaget konsolideras med 100 %.

Tabell 5: Resultat före bokslutsdispositioner och skatt (tkr) Kramfast AB

Bokslut '23	Augustiprognos '24	Budget '24
8 388 tkr	3 835 tkr	4 721 tkr

Bolaget följer samma struktur för perspektiv och mål som Kramfors kommun och styrelsen har beslutat om nedanstående nyckeltal för att följa upp målen.

Tabell 6: Nyckeltal Kramfast AB

Nyckeltal	Mål	Målsättning	2024-08-31	2023-12-31	2022-12-31
Kundnöjdhet privata lokalhyresgäster	3	Öka kundnöjdheten	Mäts årligen	SI 73,3 % PI 66,2 % Profil 71,2 % Valuta hyra 81,5 % Attraktivitet 85,1 %	70

Kundnöjdhet bostadshyresgäster	4	Öka kundnöjdheten	Mäts årligen	85 %	80 %
Energiåtgång	5	Minska energiåtgången 30 %	Mäts årligen	Förbrukning: 13 301 MWh Kvar att spara: 337 MWh	Förbrukning: 13 978 MWh Kvar att spara: 1 017 MWh
Fossila bränslen	5	0 kg fossila utsläpp CO ² 2023	Mäts årligen	Årsutsläpp: 75 ton CO ²	Årsutsläpp: 19 ton CO ²
Soliditet	7	15-20 %	Mäts årligen	14,4 %	11,5 %
Resultat	7	Avkastning motsvarande kommunens internränta (1,5 %) på eget kapital	Mäts årligen	17,9 %	9,3 %
Överskottsgrad inkl. central administration	7	40 %	38 %	39 %	32 %

4.2.3 Kramfors Mediateknik AB

Kramfors mediateknik AB ska utveckla, anskaffa, äga och förvalta anläggningar för tele- och datakommunikation inom Kramfors kommun. Bolagets syfte är att enligt god teknisk praxis och optimalt resursutnyttjande erbjuda kommunikation i en säker och effektiv IT-infrastruktur i Kramfors kommun, varvid kundernas behov av säkra leveranser och god service ska beaktas.

Tabell 7: Resultat före bokslutsdispositioner och skatt (tkr) Kramfors Mediateknik AB

Bokslut '23	Augustiprognos '24	Budget '24
2 900 tkr	0,0 tkr	-1 500 tkr

4.2.4 Kramfors kommuns pensionsstiftelse

Stiftelsen är en pensionsstiftelse enligt tryggandelagen för Kramfors kommun. Stiftelsens uteslutande ändamål är att trygga utfästelser om pension, som givits av Kramfors kommun åt tidigare arbetstagare födda 1949 (fg år 1932) och tidigare eller deras efterlevande. Stiftelsen har inte haft några anställda. 2012 var stiftelsens första verksamhetsår.

Tabell 8: Resultat före bokslutsdispositioner och skatt (tkr) Pensionsstiftelsen

Bokslut '23	Augustiprognos '24	Budget '24
17 389 tkr	24 000 tkr	0,0 tkr

4.2.5 Höga Kusten Airport AB

Höga Kusten Airport AB bedriver flygplatstjänster innefattande trafikledning, flygplats-, räddningstjänst, fälthållning, ramptjänst, tankning, stationstjänst samt drift av flygplatsens byggnader och anläggningar. Ändamålet med bolagets verksamhet är att främja flygtrafik till och från Höga Kusten Airport för att tillgodose invånarnas och näringslivets behov av flygresor. Flygplatsen arrenderas av Kramfors kommun. Det kommunala driftsbidraget betalas med 50 % vardera av ägarna Kramfors kommun och

Sollefteå kommun. Bolagets styrelse har sitt säte i Kramfors kommun. Bolaget konsolideras med 50 %.

Tabell 9: Resultat före bokslutsdispositioner och skatt (tkr) Höga Kusten Airport

Bokslut '23	Augustiprognos '24	Budget '24
426 tkr	0,0 tkr	0,0 tkr

Enbart 50 % av ovanstående siffror konsolideras.

Regeringen lämnade besked under 2024 att trafikplikten kommer kvarstå även efter 2027.

4.2.6 Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen

Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen är ett kommunalförbund mellan Sollefteå kommun, Kramfors kommun och Härnösand kommun. Förbundet skall svara för den gemensamma verksamheten inom området skydd mot olyckor åt medlemskommunerna, i enlighet med vad som åligger var och en. Kommunalförbundet skall möjliggöra ökad effektivitet, säkerhet och slagkraft genom samordning av resurser under en gemensam ledning. Förbundet konsolideras med 33,55 %.

Tabell 10: Resultat före bokslutsdispositioner och skatt (tkr) Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen

Bokslut '23	Augustiprognos '24	Budget '24
-5 000 tkr	500 tkr	-4 400 tkr

Enbart 33,55 % av ovanstående siffror konsolideras.

2023 betalade räddningstjänsten 10 000 tkr till ägarkommunerna efter politiskt beslut. Detta är följderna av tidigare överskott och genomförs för att minska det egna kapitalet samt likviditeten inom förbundet och räddningstjänsten erhåller i gengäld en uppräknings av det årliga bidraget från ägarkommunerna. Synnerliga skäl hävdades för att inte behöva återställa underskottet enligt balanskravet.

Tabell 11: Nyckeltal Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen

Nyckeltal	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31	2020-12-31
Soliditet	13 %	28 %	23 %	20 %

Ett stort projekt mellan räddningstjänsterna i Västernorrland har genomförts, där möjligheterna för ett än mer djupgående samarbete har studerats. Totalt har elva delprojekt slutförts där delar såsom myndighetsutövning, jämställdhet & mångfald, inköp & upphandling, stödfunktioner och trygghetsarbete har granskats och förslag på framtida arbetssätt har föreslagits.

2024 gick räddningstjänsterna inom Västernorrland, Jämtland och Väster- och Norrbottens inland (R10-kommunerna) samman i en gemensam Räddningsregion. Det innebär att alla räddningstjänster inom området har en gemensam operativ ledning och hanterar inträffade händelser gemensamt inom det geografiska området. Tre befäl finns ständigt i tjänst vid en ledningscentral och ansvarar för att verksamheten sköts på ändamålsenligt sätt.

Inom Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen finns det totalt 215 personer anställda, varav 66 stycken inom heltidsorganisationen (heltidbrandmän samt internt stöd, ledning, brandinspektörer och brandingenjörer) och 145 stycken inom beredskapsorganisationen.

4.3 Finansiell analys av budget

Tabell 12: Resultat

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026	2027
Resultat, mnkr	-26,5	-63,3	27,0	13,2	3,7
Resultat som andel av skatter och statsbidrag	-1,8%	-4,4%	1,8%	0,9%	0,2%

Kommunens hade ett bra resultat år 2022 med +55 miljoner kronor. Ekonomin föll drastiskt till följd av hög inflation och lågkonjunktur. Kramfors kommun redovisade ett minus för 2023 på -26,5 miljoner. Dock kunde kommunen disponera avsatta medel i RUR för att få ett nollresultat. I år pekar prognosen mot ett extremt minusresultat på -63,3 miljoner, där pensionskostnaderna är en bidragande orsak samt att staten inte kompenserat för kostnadsökningar fullt ut. År 2025 ljusnar det lite med lägre ränta och inflation. Dock kommer det gå långsamt men vändningen kommer i vinter men dröjer till efter 2026 innan Sverige har en normal konjunktur. Relateras kommunens resultat till skatteintäkter och statsbidrag är prognosen i år minus -4,4 % och 1,8 % år 2025. Åren 2026 och 2027 når inte upp till resultatmål på 2 % enligt den finansiella målsättningen. Att nå ett resultat på 2 % möjliggör en högre investeringsnivå och fler projekt kan prioriteras.

Tabell 13: Balanskravsutredning

(mnkr)	Utfall	Progno	Budget	Plan	Plan
	2023	s 2024	2025	2026	2027
Årets resultat	-26,5	-63,3	27,0	13,2	3,7
Samtliga realisationsvinster	-1,8	-1,4	0,0	0,0	0,0
Samtliga realisationsförluster					
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-28,2	-64,7	27,0	13,2	3,7
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv					
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	28,2	29,1			

Årets balanskravsresultat	0,0	-35,6	27,0	13,2	3,7
Infrias balanskravet?	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja
Summa RUR, efter avsättning/användning	29,1	0	0	0	0

Balanskravet är ett lagstadgat krav som kommunen måste uppfylla enligt kommunallagen. Den utgör en undre gräns för vilket resultat som är tillåtet att budgetera och redovisa. Enligt kommunallagen ska kommunens ekonomi planeras och styras mot ett resultat i balans, vilket innebär att intäkterna minst ska överstiga kostnaderna såväl i budget som i bokslut. Av kommunallagen framgår vidare att huvudprincipen är att eventuella underskott i bokslutet ska inarbetas och det egna kapitalet enligt balansräkningen återställas inom tre år. Genom planering och styrning för att nå balans i ekonomin säkras på så sätt det egna kapitalet över tid.

När det gäller avstämning mot lagens krav på ekonomisk balans ska årets resultat utgöra utgångspunkten. Huvudprincipen är att samtliga realisationsvinster från försäljningar av anläggningstillgångar inte ska inräknas i intäkterna då avstämning mot balanskravet görs. Justering görs slutligen av medel som förs till eller från resultatutjämningsreserv, vilket därefter resulterar i årets balanskravsresultat.

Budgeterat resultat 2025 uppgår till +27,0 miljoner. Realisationsvinsterna planeras för kommunen till 0,0 mnkr, vilket innebär att årets resultat efter balanskravsjusteringar uppgår till +27,0 miljoner. Balanskravsresultatet infrias i nuläget för budgetår 2025 och planåren 2026 och 2027. Ingen återställning av eventuella underskott från 2024 är inkluderat i beräkningarna.

Resultatutjämningsreserven beräknas i sin helhet användas i bokslut 2024 vilket gör att ingen resultatutjämningsreserv finns för åren 2025-2027.

Tabell 14: Utveckling av kostnader och intäkter

	Utfall 2023	Progno s 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Skatter och statsbidrag, mnkr	1 448	1 437	1 483	1 517	1 547
Skatteintäkter och statsbidrag utveckling, mnkr	65	-12	46	35	30
Skatteintäkter och statsbidrag utveckling, %	4,7%	-0,8%	3,2%	2,3%	2,0%
Nettokostnader, mnkr	1 469	1 489	1 451	1 503	1 539

Nettokostnader utveckling, mnkr	140	20	-39	52	37
Nettokostnader utveckling, %	10,5%	1,4%	-2,6%	3,6%	2,5%

Kommunens skatteintäkter inklusive kommunal ekonomisk utjämning beräknas öka under den kommande treårsperioden mellan 2,0 % till 3,2 % . Det är en lägre ökningstakt än för åren 2020-2022. Skatteintäkter och statsbidrag bedöms minska i år i jämförelse med 2023. Kostnadsökningarna har inte ökat mycket jämfört med föregående år men är på en hög nivå. Tillsammans med minskade skatteintäkter och statsbidrag urholkas kommunens ekonomi. Kommunen budgeterar med en oförändrad skattesats på 23,14 % under perioden.

Kommunens nettokostnader beräknas minska nästa år tack vare gottgörelse från pensionsstiftelsen samt att nämnderna inte kompenseras fullt ut och måste minska på sin kostnadskostym. Det innebär att nettokostnaderna minskar med -39 miljoner 2025 jämfört med 2024. Enligt SKRs prognos för PKV, pris index för kommunal verksamhet, kommer prisindex att ligga på 2,4% för 2025. Rambudgeten för nämnderna har ökat och delvis kompenserat för kostnadsökningar men inte i fullt ut för redovisade behov och PKV. Det gör att det råder ett behov att fortsätta med åtgärdsplaner i år för att få effekt nästa år och framåt.

Ramarna för åren 2026 och 2027 är oförändrade jämfört med år 2025. Nettokostnaderna för planåren 2026-2027 ökar under perioden med 3,6 % och 2,5%.

Tabell 15: Investeringar

	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Investeringsvolym (netto), mnkr	99,6	84,6	65,0	85,9	97,7
Investeringsvolym/skatteintäkter och statsbidrag, %	6,9%	5,9%	4,4%	5,7%	6,3%
Självfinansieringsgrad, %	48%	52%	179%	94%	82%

Investeringar för 2025 beräknas till 65,0 miljoner kronor. Under perioden 2025-2027 planeras det att investeras för 248,6 miljoner. I detta återfinns 40,4 miljoner för VA anläggningar, 11,4 miljoner i våra fastigheter, 28,8 miljoner inom avfall och 42,3 miljoner på våra gator och vägar. Inom fritidsverksamheten planeras det för investeringar av nytt konstgräs till Kramfors idrottsplats 2025 samt 50 miljoner kronor i investeringar i Ådalshallen 2026-2027. Investeringsnivån för perioden ligger på 5,4 % av skatteintäkter och statsbidrag vilket är ungefär vad det har varit de senaste åren. Snittet för kommuner i Västernorrland var 12,4 % år 2023, vilket hålls upp av en hög investeringsnivå för Sundsvall. Ambitionen för kommunen är att vara självfinansierad för löpande reinvesteringar.

Investeringsverksamheten framgent är beroende av en stabil resultatnivå på minst 2%.

Tabell 16: Kassalikviditet

	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Kassalikviditet, %	80%	85%	85%	79%	69%

Kassalikviditeten definieras som: omsättningstillgångar-lager-pågående arbeten/kortfristiga skulder. Detta nyckeltal anger kommunens betalningsförmåga på kort sikt. Om kassalikviditeten är 100 procent eller mer kan de kortfristiga skulderna betalas omedelbart under förutsättning att omsättningstillgångarna kan omsättas direkt. Under perioden kommer kassalikviditeten ligga på en nivå på 80-69 %. Påfrestningen på likviditeten gäller under hela perioden vilket löpande följs med stor noggrannhet.

Tabell 17: Soliditet

	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Soliditet exklusive pensionsåtagande före -98	32%	27%	32%	33%	34%

Soliditet är ett mått som mäter betalningsförmågan på lång sikt. Talet framräknas genom att mäta hur stor andel av kommunens tillgångar som finansieras med eget kapital. Ju större andel eget kapital som finansierar kommunens tillgångar desto högre och bättre är soliditetstalet. Under åren 2025-2027 förstärks soliditeten tack vare positiva resultat och lägre balansomslutning. Soliditeten för kommunerna i Västernorrland låg 2023 i snitt på 31,0 %.

Tabell 18: Soliditet inklusive pensionsåtagande före 1998

	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Soliditet inklusive pensionsåtagande före -98 ²⁾	15%	10%	17%	18%	20%

2) Eget kapital dividerat med totalt eget kapital justerat med pensionsförpliktelser i ansvarsförbindelse samt pensionsstiftelsekapital.

Soliditeten inklusive pensionsåtagande före -98 justerat för pensionsstiftelsens kapital visar på en nivå 10-20 %. I officiella nyckeltal ligger Kramfors kommun på -2,7% år 2023 vilket beror på att pensionsstiftelsens kapital inte är medräknat. I riket är nyckeltalet år 2022 31,3 %.

Tabell 19: Låneskuld

	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Låneskuld	42	80	80	80	80
Låneram	220	220	220	220	220

Kramfors kommun har en förhållandevis låg låneskuld på 80,0 miljoner kronor efter en nyupplåning i mars 2024 på 40 miljoner och en räntekostnad på 1,6 miljoner 2023. Inga nya lån är planerade. Den beslutade låneramen för kommunen är 220 miljoner kronor vilket kan effektueras om ett behov uppstår. Kommunkoncernens lån ligger totalt på en hög nivå på 1 023 miljoner och räntekostnaderna för 2025 beräknas uppgå till 21,9 miljoner. Högst låneskuld finns i Krambo på 601 miljoner. Kramfast lån ligger på 316 miljoner, den summan är inklusive lån för ny förskola.

Tabell 20: Pensionsåtagande

	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Långfristig pensionsavsättning	110,2	137,8	140,9	138,0	138,2
Ansvarsförbindelse före 1998	352,2	355,3	341,5	323,1	308,8
Avgiftsbestämd pension	25,8	27,8	27,2	27,5	28,9
Summa pensionsåtagande	488,2	520,8	509,6	488,6	475,9
Särskild löneskatt	118,4	124,0	118,8	118,5	115,5
Summa pensionsåtagande inklusive löneskatt	606,6	644,8	628,4	607,1	591,3
Avgår pensionsstiftelsekapitalet	-219,1	-236,8	-227,9	-238,6	-249,8
Totala pensionsåtaganden	387,5	408,0	400,5	368,5	341,5

Pensionsåtagandet kommer att öka med hela 38,2 miljoner för år 2024. Åren 2025-2027 blir det däremot en minskning av åtagandet varje år med mellan 15,8 till 21,3 miljoner. I det totala pensionsåtagandet avgår pensionsstiftelsens kapital. I prognosen för 2024 ingår en gottgörelse med 10 mnkr som minskar pensionsstiftelsens kapital. Även i budget 2025 ingår en gottgörelse med 20 miljoner kronor. Pensionsstiftelsens mål är att förränta kapitalet varje år för att trygga utfästelser om pension varför en kalkylerad ökning av kapitalet med 4,7 % per år under åren 2025-2027 är inlagd i pensionsstiftelsekapitalet.

Tabell 21: Pensionskostnader

(mnkr)	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Avgiftsbestämd ÅP	60,5	65,7	64,7	65,5	71,8
Skuldförändring förmånsbest pens	19,9	17,9	-2,3	-5,6	-5,0
Finansiell kostnad	10,5	14,3	6,2	2,0	5,2
Utbetalningar	42,2	43,4	38,9	36,8	36,2
Summa kostnader	133,1	141,3	107,5	98,7	108,2

Den totala pensionskostnaden inklusive löneskatt uppgår till 107,5 mnkr 2025, en sänkning med 33,8 mnkr. Pensionskostnaderna har åren 2023 och 2024 varit extremt hög på grund av framförallt inflationen och prisbasbeloppet. Det har slagit hårt på kommunen. Sänkningen för 2025 har stor betydelse och skapar utrymme för verksamheterna. Det gäller även 2026-2027 när pensionskostnaderna ligger på en mer normal nivå.

4.4 Resultatbudget

Tabell 22: Resultatbudget

(mnkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens intäkter	446,2	445,3	445,3	445,3	445,3
Verksamhetens kostnader	-1 847,3	-1 789,6	-1 827,0	-1 878,8	-1 915,7
Avskrivningar	-67,9	-66,7	-68,9	-68,9	-68,9
Verksamhetens nettokostnader	-1 469,0	-1 411,1	-1 450,7	-1 502,5	-1 539,4
Skatteintäkter och statsbidrag	931,8	931,4	969,9	993,4	1 023,6
Generella statsbidrag	516,4	500,4	512,8	524,0	523,5
Verksamhetens resultat	-20,8	20,7	32,0	14,9	7,6
Finansiella intäkter	6,3	3,0	4,0	4,0	4,0
Finansiella kostnader	-12,0	-13,7	-9,0	-5,6	-8,0
Besparing					
Resultat	-26,5	10,0	27,0	13,2	3,7

4.5 Balansbudget

Tabell 23: Balansbudget

(mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Tillgångar				
<i>Anläggningstillgångar</i>				
- Mark, byggnader o tekniska anläggningar	697,6	693,7	710,6	739,4
- Maskiner och inventarier	60,0	74,0	74,0	74,0
- Finansiella anläggningstillgångar	84,7	83,0	83,0	83,0
<i>Summa anläggningstillgångar</i>	<i>842,3</i>	<i>850,7</i>	<i>867,6</i>	<i>896,4</i>

<i>Omsättningstillgångar</i>				
- Förråd, exploateringsfast	6,1	7,3	7,3	7,3
- Kortfristiga fordringar	199,3	205,0	205,0	205,0
- Kassa och bank	172,0	195,6	162,8	117,1
<i>Summa omsättningstillgångar</i>	<i>377,4</i>	<i>407,9</i>	<i>375,1</i>	<i>329,4</i>
Summa tillgångar	1 219,7	1 258,5	1 242,7	1 225,8
Eget kapital, avsättningar och skulder				
<i>Eget kapital</i>	<i>421,9</i>	<i>400,4</i>	<i>413,6</i>	<i>417,3</i>
därav resultat	10,0	27,0	13,2	3,7
<i>Avsättningar</i>				
- Avsättningar för pensioner 1)	160,4	175,1	171,5	171,7
- Andra avsättningar	75,0	70,0	77,0	84,0
<i>Summa avsättningar</i>	<i>235,4</i>	<i>245,1</i>	<i>248,5</i>	<i>255,7</i>
<i>Skulder</i>				
- Långfristiga skulder	163,3	142,3	114,6	86,9
- Kortfristiga skulder	399,1	470,7	466,0	465,9
<i>Summa skulder</i>	<i>562,4</i>	<i>613,0</i>	<i>580,6</i>	<i>552,8</i>
Summa Eget kapital, avsättningar och skulder	1 219,7	1 258,5	1 242,7	1 225,8
Poster inom linjer				
Pensionsåtaganden före 1998 1)	450,0	424,3	401,5	383,7
Därav täckt i pensionsstiftelsen	-200,0	-233,1	-213,1	-213,1
Borgensåtaganden	1 072,5	1 072,5	1 072,5	1 072,5
Total skuldbörda	1 322,5	1 263,7	1 260,9	1 243,1
1) Enligt KPA-prognos från 2024-08-05				

4.6 Kassaflödesanalys

Tabell 24: Kassaflödesanalys

(mnkr)	Prognos	Budget	Budget	Plan	Plan
	2024	2024	2025	2026	2027
Årets beräknade resultat	-63,3	10,0	27,0	13,2	3,7
Justeringar för ej likviditetspåverkande poster:					
- Avskrivningar	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7
- Pensionsskuldförändring (+ ökning/-minskning)	65,2	7,6	3,2	-3,2	3,4

- Förändring av övriga avsättningar (+ ökning/- minskning)	1,5	7,0	7,0	7,0	7,0
- Andra ej likviditetspåverkande poster	-1,4	-1,4	0,0	0,0	0,0
Förändringar i rörelsekapital:					
Ökning(-)/Minskning(+) av kortfristiga fordringar	0,6	0,7	0,7	1,4	1,4
Ökning(+)/Minskning(-) av kortfristiga skulder	-25,0	11,7	11,7	-4,2	-2,5
Summa kassaflöde löpande verksamheten	44,3	102,3	116,3	80,9	79,7
Investeringsverksamheten:					
Årets beräknade nyinvesteringar	-84,6	-70,8	-65,0	-85,9	-97,7
Finansieringsverksamheten:					
Ökning (+)/Minskning (-) av långfristiga skulder	-27,7	-27,7	-27,7	-27,7	-27,7
Årets beräknade kassaflöde	-68,0	3,8	23,6	-32,7	-45,7
Likvida medel vid årets början	189,6	168,2	121,6	136,8	117,9
Likvida medel vid årets slut	121,6	172,0	145,1	112,4	66,7

4.7 Driftsredovisning

Tabell 25: Driftsbudgeten 2025-2027, 2024 redovisas som jämförelse

(mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Välfnärdsnämnden	588,9	595,7	595,7	595,7
Bildningsnämnden	500,2	509,7	509,7	509,7
Produktionsnämnden	34,9	36,2	36,2	36,2
Överförmyndarnämnden	3,7	3,7	3,7	3,7
Revisionsnämnden	1,6	1,6	1,6	1,6
Kommunstyrelsen	221,4	228,3	228,3	228,3
Finansförvaltning	60,4	75,5	127,3	164,2
Summa	1 411,1	1 450,7	1 502,5	1 539,4

Nämnderna föreslås få ramökningar enligt specifikationen nedan. Som ett led i budgetprocessen genomfördes en budgetkonferens i september och behoven som presenterades där var större än de ramökningar som föreslås. De prioriteringar som gjorts ska ses som dels ett försök att kompensera för nämndernas kostnadsökningar för t.ex. kost, hyra, IT, skolskjuts m.m. samt dels som politiska prioriteringar med fokus på barn och unga, företagsklimat och ekologisk omställning.

Nämnderna måste fortsätta det nödvändiga arbetet att effektivisera och ställa om i kärnverksamheterna. Budgetramen som föreslås 2025 är sedan oförändrad för åren som följer vilket gör att kostnadsökningar behöver hanteras i god tid. Finansförvaltningen har en ökat budgetram med 51,8 mnkr och i det beloppet ingår bl.a. avsättning till lönereserv, pensionskostnader och ökad semesterlöneskuld.

Tabell 26: Valfördsnämnden (tkr)

Hyra	1 400
IT	400
Kost	1 000
Äldreomsorg	4 000
Summa	6 800

Tabell 27: Bildningsnämnden (tkr)

Skolskjutsar	700
Hyra	1 700
IT	500
Kost	2 200
Arbetskor till förskolan	200
Grundskolan – förbättrade resultat	1 200
Grundskolan – Ullångerskolan (I samarbete med Kramfast AB)	3 000
Summa	9 500

Tabell 28: Produktionsnämnden (tkr)

Hyra	200
IT	50
Ökade drifts- och avskrivningskostnader	1 000
Summa	1 250

Tabell 29: Kommunstyrelsen (tkr)

Hyra	200
IT	200
Räddningstjänst	2 500
Kollektivtrafik	1 000
Analys och omställning - Stöd till nämndernas arbete med handlings- och åtgärdsplaner	3 000
Summa	6 900

Total ramhöjning	24 450
-------------------------	---------------

5 Investeringar

Kommande investeringsbehov finns planerade i en plan för respektive nämnd som sträcker sig tre år framåt. På våren bereds investeringsbehoven och ett förslag till investeringsbudget presenteras för budgetberedningen. Hur mycket som kan investeras för respektive år styrs av regeln att alla löpande investeringar, inventarier, VA- investeringar och reinvesteringar ska vara självfinansierade. Beloppet räknas fram genom kommunens resultat och avskrivningar för respektive år.

Investeringsutrymmet bestäms även av det skuldtak som långivaren Kommuninvest har satt för kommunen. Skuldtaket uttrycks som totalskuld för hela kommunkoncernen utslaget per invånare. Även pensionsåtaganden intjänade före 1998 räknas in bland skulderna.

Skuldtaket får som konsekvens att begränsa det samlade investeringsutrymmet för hela kommunkoncernen. Alla bolag och kommunen måste hålla sig inom denna gemensamma ram. Eftersom skuldtaket sätts per invånare beror utvecklingen inte bara på kommunkoncernens resultat och investeringsnivå utan även på befolkningsutveckling.

Varje bolag och förbund bestämmer själva vilka investeringar som ska genomföras. Huvudregeln är att investeringarna över tid skall finansieras via det årliga kassaflödet och det borgensutrymme som kommunfullmäktige fastställt anger det maximala låneutrymme som finns.

Tabell 30: Borgensutrymme

	Aktuell låneskuld per 2024-08-31	Borgensutrymme
Krambo AB	600 785 658	622 460 000
Kramfast AB	296 000 000	320 000 000
Kramfors mediateknik AB	120 000 000	120 000 000
Kramfors kommun	80 000 000	220 000 000

5.1 Översikt över investeringsbehov och budget 2025-2027

Tabell 31: Översikt investeringsbehov

Investeringsbehov år 2025-2027 (tkr)	2025	2026	2027
Produktionsnämnden	39 700	47 910	36 400
Kommunstyrelsen	18 800	31 975	56 325
Bildningsnämnden	3 500	3 000	3 000
Välfärdsnämnden	3 000	3 000	2 000
Summa	65 000	85 885	97 725

Kommunens egna investeringar summerar till bruttoinvestering på 65 miljoner kronor i budgetförslaget. Nedanstående tabeller redovisar investeringsutrymmet fördelat på respektive nämnd.

5.2 Produktionsnämnden

Tabell 32: Investeringar produktionsnämnden

Investeringsbehov år 2025-2027 (tkr)	2025	2026	2027
VA-investeringar	13 050	13 750	13 600
Avfall och återvinning	7 100	15 160	6 500
Kost	400	400	400
Fastigheter			
Kommunala verksamhetslokaler	1 000	1 000	1 000
Beredskapsåtgärder			1 000
Vallen – ny spånfläkt med värmeåtervinning	800		
Vallen – fönsterbyten		1 000	
Folksamhuset		1 200	
Kvarnbacken, kyla och lyftbord	1 250		
Höga Kusten Airport - Modernisering MV-stolpar och el-laddstolpar	200		
Höga Kusten Airport –Ombyggnation toaletter	700		
Höga Kusten Airport – Ombyggnationen av gamla kafeterian			500
Höga Kusten Airport – utbyte av oljepannan		700	
Övriga fastighetsåtgärder			1 000
Gata och park			
Förstärknings- och beläggningsarbeten	8 400	7 900	8 100
Övriga åtgärder, såsom lekplatser, gatlyse etc.	4 300	4 300	4 300
Nordingrå, upprustning av torg, lekutrusning	2 500	2 500	
Summa	39 700	47 910	36 400

5.3 Kommunstyrelsen

Tabell 33: Investeringar kommunstyrelsen

Investeringsbehov år 2025-2027 (tkr)	2025	2026	2027
Inventarier KS och investeringsreserv	6 795	5 000	5 000
Investeringar kultur, fritid samt bibliotek	5 215	11 975	41 325
Digitala infartsskyltar	1 790		
IT	5 000	5 000	5 000
Utvecklingsprojekt		10 000	5 000
Summa:	18 800	31 975	56 325

5.4 Valfördsnämnden

Tabell 34: Investeringar valfördsnämnden

Investeringsbehov år 2025-2027 (tkr)	2025	2026	2027
Inventarier	2 000	2 000	2 000
Reservkraft	1 000	1 000	
Summa:	3 000	3 000	2 000

5.5 Bildningsnämnden

Tabell 35: Investeringar bildningsnämnden

Investeringsbehov år 2025-2027 (tkr)	2025	2026	2027
Inventarier	3 500	3 000	3 000
Summa:	3 500	3 000	3 000